

Privat rengjøringshjelp – en løsning på tidsklemma i barnefasen?

Ragni Hege Kitterød

Institutt for samfunnsforskning
Notat 2024:4

© Institutt for samfunnsforskning
Notat 2024:4

Institutt for samfunnsforskning
Munthes gate 31
Postboks 3233 Elisenberg
0208 Oslo

ISBN (digital): 978-82-7763-820-1
ISSN (digital): 2704-1891

www.samfunnsforskning.no

Innhold

Forord	4
Sammendrag	5
English Summary.....	6
Innledning.....	7
En av ti har rengjøringshjelp, men store forskjeller mellom grupper	8
Inntekt og bosted har stor betydning	11
Fortsatt lite vanlig med privat rengjøringshjelp	11
Litteratur	13
Vedlegg	14

Forord

CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen er en undersøkelse om befolkningens syn på ulike likestillingsspørsmål. Undersøkelsen er laget av CORE – Senter for likestillingsforskning ved Institutt for samfunnsforskning og ble gjennomført av Kantar Public våren 2022. Undersøkelsen kartlegger holdninger til likestilling i politikk, utdanning, arbeidsliv og familie og tar opp både gamle og nye tema. Resultatene publiseres i tidsskriftartikler, rapporter og mindre notater. Dette notatet viser analyser av befolkningens bruk av rengjøringshjelp.

Oslo 5. mars 2024

Ragni Hege Kitterød

Sammendrag

Forfatter	Ragni Hege Kitterød
Tittel	Privat rengjøringshjelp – en løsning på tidsklemma i barnefasen?
Sammendrag	<p>Dette notatet undersøker befolkningens bruk av rengjøringshjelp basert CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen. Vi analyserer foreldre som lever i par og som har minst ett barn under 20 år i husholdningen. Spørsmålet om kjøp av hjelp til husvasken ble stilt som følger: «Har du/husholdningen for tiden noen form for betalt, privat hjelp til rengjøring av boligen eller til annet husarbeid? Kommunal hjemmehjelp regnes ikke med». Analysene viser at kjøp av rengjøringshjelp er lite utbredt, noe som er i tråd med hva tidligere studier har vist. Omtrent 10 prosent av familiene har rengjøringshjelp, men blant de med høye inntekter og de som bor i Oslo-området er dette mye mer vanlig. Mer bruk av rengjøringshjelp i Oslo-området kan både handle om at tilgjengeligheten av slike tjenester er større, og at normer endres der hvor kjøp av hjelp til rengjøring er mer vanlig. Men også i Oslo-området er det mest vanlige å stå for husvasken selv.</p>
Emneord	Likestilling, rengjøringshjelp, tidspress

English Summary

Author	Ragni Hege Kitterød
Title	Private Cleaning Help – A Solution to the Time Crunch in the Child Phase
Summary	<p>This report investigates the public's use of cleaning help based on the CORE SURVEY 2022 - Gender Equality Survey. We analyze parents living in couples and who have at least one child under 20 years in the household. The question about purchasing help for house cleaning was asked as follows: "Do you/the household currently have any form of paid, private help for cleaning the residence or other housework? Municipal home help is not included". The analyses show that the purchase of cleaning help is not widespread, which is in line with what previous studies have shown. About 10 percent of the families have cleaning help, but among those with high incomes and those living in the Oslo area, this is much more common. More use of cleaning help in the Oslo area can both be about the availability of such services being greater, and that norms change where the purchase of cleaning help is more common. But also in the Oslo area, it is most common to do the house cleaning oneself.</p>
Index terms	Gender equality, cleaning help, time crunch

Innledning

Mange barnefamilier har et hektisk dagligliv med stramme tidskjema (Egeland et al., 2021; Pedersen & Egeland, 2020). Foreldre prioriterer barna høyt og bruker mye tid på å følge opp fritidsaktivitetene deres. Kombinasjonen av jobb og en omfattende involvering i barna og deres gjøremål innebærer at mange foreldre opplever tidspress og synes de har lite tid til egne fritidsaktiviteter (Egeland et al., 2021; Pedersen & Egeland, 2020).

Kjøp av rengjøringstjenester nevnes ofte som et bidrag til å dempe tidsklemma i barnefasen (Moe et al., 2019), men tidligere undersøkelser har vist at slike tjenester er relativt lite utbredt. Andelen som oppga at husholdningen hadde privat rengjøringshjelp lå på omtrent fem prosent fra tidlig på 1970-tallet og frem mot årtusenskiftet (Kitterød, 1998). Senere undersøkelser tyder på at det har vært en viss økning etter dette. For eksempel viste en undersøkelse fra Respons analyse i 2013 at omtrent 10 prosent av befolkningen over 18 år bodde i en husstand som hadde vaskehjelp minst én gang i måneden (Braathen, 2013). En undersøkelse fra Forbruksforskningsinstituttet SIFO i 2015 viste at 11 prosent av husholdningene hadde brukt penger på husvask i løpet av de siste 12 månedene (Bugge, 2015), og en undersøkelse fra Statistisk sentralbyrå i 2010 viste at 8 prosent av gifte/samboende foreldre med hjemmeboende barn hadde betalt hjelp til rengjøring eller annet husarbeid (Kitterød, 2012). Selv om privat rengjøringshjelp har beskjedent omfang i befolkningen sett under ett, har tidligere studier vist at det er store forskjeller mellom grupper, og at særlig inntektsnivået har betydning. Hvordan er situasjonen i dag? Er det blitt vanligere å kjøpe hjelp til husvasken? Og hvordan ser forskjellene ut mellom grupper?

I dette notatet undersøker vi bruk av rengjøringshjelp basert CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen (se tekstboks om datagrunnlag). Vi analyserer foreldre som lever i par og som har minst ett barn under 20 år i husholdningen. Spørsmålet om kjøp av hjelp til husvasken ble stilt som følger: *«Har du/husholdningen for tiden noen form for betalt, privat hjelp til rengjøring av boligen eller til annet husarbeid? Kommunal hjemmehjelp regnes ikke med»*.

Datagrunnlag

Analysene er basert på CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen, som er en webbasert undersøkelse om befolkningens syn på ulike likestillings spørsmål, utarbeidet av CORE – Senter for likestillingsforskning ved Institutt for samfunnsforskning.

Undersøkelsen ble gjennomført av Kantar Public våren 2022. Av alle som fikk invitasjon til å delta, var det 32,6 prosent som besvarte spørreskjemaet før undersøkelsen ble lukket.

Nettoutvalget består av 4 099 respondenter i alderen 18-89 år.

Svarprosenten varierer litt mellom grupper. Kantar Public har konstruert en vekt som korjterer for skjevheter knyttet til kjønn, alder, utdanning og geografisk bosted og gjør at sammensetningen av nettoutvalget blir likere populasjonen. Vekten benyttes i analysene i dette notatet. Antall observasjoner vises uvektet.

Undersøkelsen kartlegger befolkningens holdninger til ulike likestillingsspørsmål, fordeling av familie- og yrkesarbeid, samt en del bakgrunnsinformasjon. En del bakgrunnsopplysninger er også hentet fra informasjon som allerede er lagret i GallupPanelet. Mer informasjon om undersøkelsen finnes i [dokumentasjonsrapporten](#).

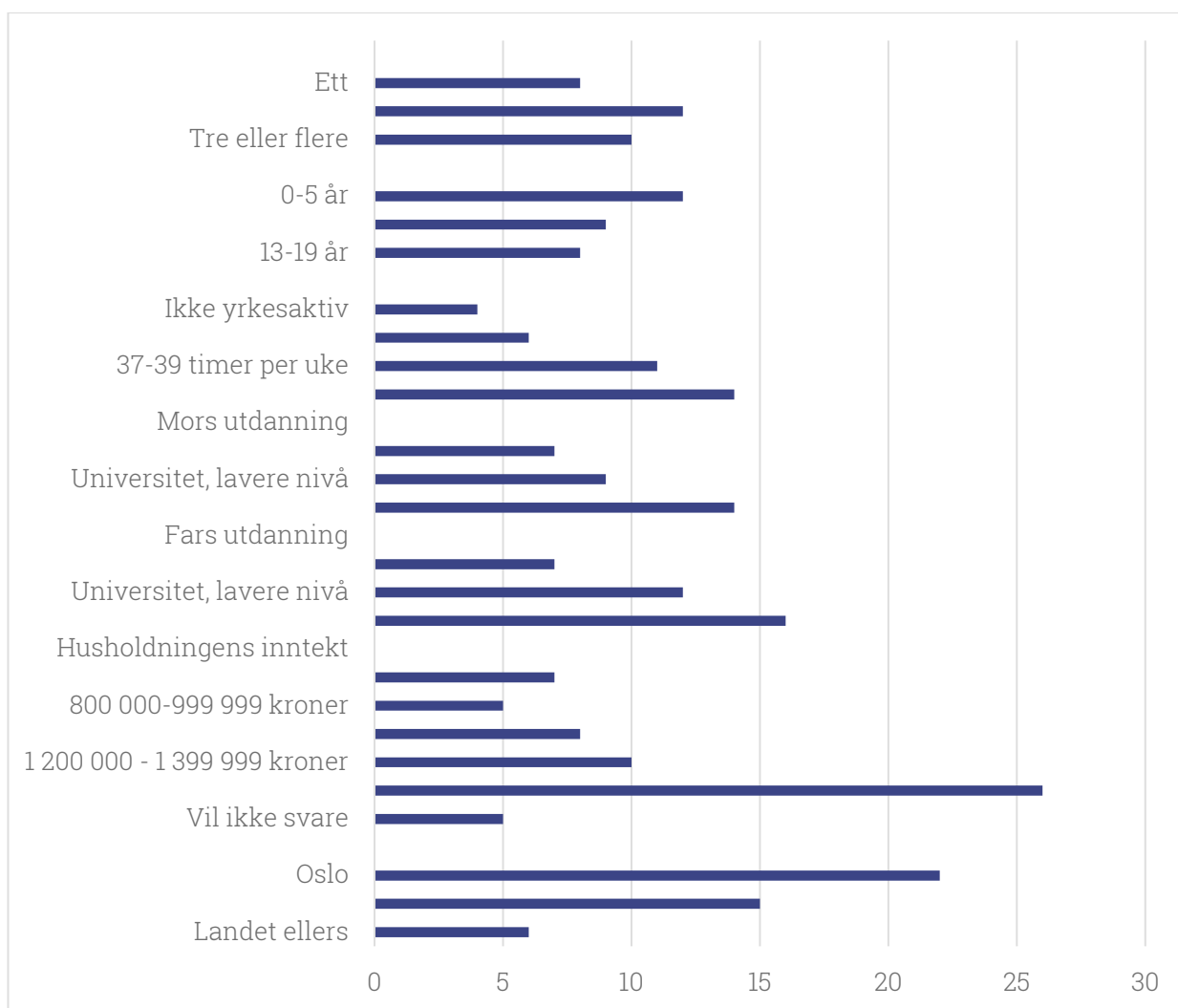
Analysene i dette notatet omfatter kvinner og menn i alderen 25-59 år som lever i par (gifte eller samboende) og har barn under 20 år i husholdningen. Dette utgjør 884 respondenter. De som svarte «Vet ikke» på spørsmålet om bruk av rengjøringshjelp (10 stykker) inngår ikke i analyseutvalget.

En av ti har rengjøringshjelp, men store forskjeller mellom grupper

Omtrent en av ti foreldre oppgir at husholdningen kjøper rengjøringstjenester – altså omtrent samme andel som i undersøkelser fra noen år tilbake (Braathen, 2013; Bugge, 2015; Kitterød, 2012). Som i tidligere undersøkelser finner også vi betydelige forskjeller mellom grupper av foreldre (figur 1) (se tekstboks om grupperingsvariabler). Noen av kjennetegnene, som alderen på yngste barn, antall barn i husholdningen og mors yrkesarbeid, kan fange opp *behovet* for rengjøringshjelp, mens husholdningens inntekt kan fange opp *muligheten* til å kjøpe rengjøringstjenester.

Figur 1

Andel med privat rengjøringshjelp blant gifte/samboende foreldre med barn under 20 år i husholdningen. Prosent.

Gruppevariabler

Antall barn: Barn under 20 år i husholdningen. Omfatter barn som bor i husholdningen minst halvparten av tiden, både egne barn og stebarn.

Yngste barns alder: Basert på opplysninger om barns fødselsår.

Mors yrkesaktivitet: Basert på kvinners opplysninger om egen yrkesaktivitet og arbeidstid, og menns opplysninger om partners yrkesaktivitet og arbeidstid.

Mors utdanning: Basert på kvinners opplysninger om egen utdanning og menns opplysninger om partners utdanning. Spørsmålet gjelder høyeste fullførte utdanning. Vi har plassert fagskole på videregående nivå.

Fars utdanning: Basert på menns opplysninger om egen utdanning og kvinners opplysninger om partners utdanning.

Husholdningens inntekt: Basert på opplysninger om husholdningens brutto inntekt (i Gallup-panelet). Spørsmålet hadde faste svarkategorier, samt kategorien «Ønsker ikke å svare». Vi har slått sammen noen kategorier i analysene.

Bosted: Den prosentvise fordelingen av grupperingsvariablene vises i vedleggstabell 1.

Rengjøringshjelp ser ut til å være litt mer utbredt blant dem med flere barn enn blant dem med ett barn og litt mer vanlig blant foreldre med små barn enn blant

foreldre med større barn (figur 1). Det er også en klar sammenheng mellom kjøp av rengjøringshjelp og mors arbeidstid, slik at par der mor har full jobb eller lang arbeidstid oftere har rengjøringshjelp enn par der mor jobber deltid eller ikke er yrkesaktiv. Vi finner ingen sammenheng mellom fars arbeidstid og bruk av rengjøringshjelp, og inkluderer derfor ikke fars arbeidstid i figuren.

Kjøp av rengjøringshjelp er også klart mer utbredt blant foreldre med lang utdanning enn blant dem med kortere utdanning, og mer vanlig blant dem med høy husholdningsinntekt enn dem med lavere inntekt. Det er særlig foreldrene med aller høyest inntekt, minst 1,4 millioner kroner per år, som skiller seg ut. Her oppgir omtrent en av fire at de har rengjøringshjelp. Det er imidlertid forholdsvis få som bor i en husholdning med såpass høy inntekt – omtrent 15 prosent i vårt analyseutvalg (se vedleggstabell 1).

Rengjøringshjelp er også klart vanligere i Oslo og Viken, enn i landet for øvrig (figur 1). Mens 22 prosent av dem som bor i Oslo og 15 prosent av dem som bor i Viken oppgir at husholdningen kjøper rengjøringshjelp, er andelen 6 prosent i landet for øvrig.

Tabell 1

Resultater fra analyser av hvorvidt man har rengjøringshjelp eller ikke. Gifte/samboende foreldre med barn under 20 år i husholdningen. Lineære sannsynlighetsmodeller. N=884

	Koeffisient	Standard-feil
Antall barn (ref. Ett)		
To eller flere	0,033	0,021
Yngste barns alder (ref. 0-5 år)		
6-19 år	-0,044*	0,022
Mors yrkesaktivitet (ref. Ikke yrkesaktiv)		
1-36 timer per uke	0,012	0,030
37-39 timer per uke	0,050	0,030
40 timer + per uke	0,046	0,032
Mors utdanning (ref. Videregående)		
Universitet, lavere	-0,027	0,025
Universitet, høyere	-0,030	0,035
Fars utdanning (ref. Videregående)		
Universitet, lavere	0,022	0,027
Universitet, høyere	0,039	0,038
Husholdningens inntekt (ref. -799 999 kroner)		
800 000 - 999 999 kroner	-0,022	0,032
1 000 000 - 1 199 999 kroner	-0,001	0,035
1 200 000 - 1 399 999 kroner	0,010	0,040
1 400 000 kroner +	0,149**	0,049
Vil ikke svare	-0,032	0,035
Bosted (ref. Landet ellers)		
Oslo	0,128**	0,045
Viken	0,072**	0,025
Konstantledd	0,027	0,029
R ²	0,092	

Inntekt og bosted har stor betydning

For å få en bedre forståelse av sammenhengen mellom de ulike bakgrunnskjennetegnene og kjøp av rengjøringshjelp, har vi inkludert alle variablene i samme analyse. Vi kan da isolere betydningen av hver enkelt faktor. For eksempel kan vi se på forskjeller mellom foreldre bosatt ulike steder i landet, gitt likhet på andre områder. Vi sammenligner da foreldre med like mange barn, like gamle barn, samme utdanningsnivå, arbeidstid og inntekt. Resultatene vises i tabell 1 (se tekstboks for tolkning av analysen).

Tolkning av den multivariate analysen

Den avhengige variabelen, bruk av rengjøringshjelp, er definert som en dummy med verdien 1 for de som har rengjøringshjelp og 0 for andre. Som analyseteknikk benytter vi en lineær sannsynlighetsmodell. For hver faktor, eller forklaringsvariabel, har vi definert en referansegruppe (ref.) som de øvrige gruppene sammenlignes med.

Regresjonskoeffisientene kan tolkes som forskjeller i sannsynlighet for å ha verdien 1 sammenlignet med verdien 0 på den avhengige variabelen mellom ulike kategorier på de uavhengige variablene. Hver kategori sammenlignes med referanse kategorien (Hellevik, 2009). Dette er mer intuitivt forståelig enn tolkningen av oddsratere fra logistisk regresjon, som ofte brukes i analyser når den avhengige variabelen er dikotom, slik som her. Vi har også gjort analysene ved hjelp av logistisk regresjon og får da i all hovedsak samme resultater.

Også når vi tar hensyn til andre forskjeller mellom foreldrene, er kjøp av rengjøringshjelp mer vanlig blant foreldre med små barn enn blant dem med større barn (tabell 1). Vi finner derimot ingen statistisk signifikant sammenheng mellom kjøp av rengjøringshjelp og antall barn i husholdningen, mors arbeidstid eller foreldrenes utdanningsnivå. Betydningen av disse faktorene forsvinner når vi justerer for bosted og husholdningsinntekt.

Det er en sterk positiv sammenheng mellom kjøp av rengjøringshjelp og husholdningens inntekt også etter justering for andre forskjeller mellom foreldrene. Der er særlig de som har en inntekt på minst 1,4 millioner som skiller seg ut ved at de oftere har rengjøringshjelp. Også sammenhengen mellom bosted og rengjøringshjelp består når vi tar hensyn til forskjeller mellom foreldrene på andre områder.

Fortsatt lite vanlig med privat rengjøringshjelp

Analysene i dette notatet viser langt på vei det samme bildet som tidligere studier av bruk av rengjøringshjelp. Kjøp av rengjøringstjenester ser ikke ut til å være en særlig vanlig strategi for å dempe tidspresset i barnefamilier i Norge.

Andelen med rengjøringshjelp er forholdsvis lav, omtrent 10 prosent, for alle foreldrepar sett under ett, men den er betydelig høyere blant dem som har høy inntekt og blant bosatte i Oslo. Den relativt høye andelen i Oslo kan reflektere at det er bedre tilgang til rengjøringstjenester her enn mange andre steder i landet. Kanskje er også terskelen for å kjøpe slike tjenester lavere i områder der man ser at andre har rengjøringshjelp. Selv blant foreldre og med høy inntekt, og blant dem som bor i Oslo, står imidlertid flertallet for husvasken selv.

Litteratur

- Braathen, F. (2013). <https://www.aftenposten.no/norge/i/e1RRK/vi-ser-ikke-paa-vaskehjelp-som-luksus>
- Bugge, A. (2015). Hvor vanlig er det egentlig å kjøpe seg tjenester til hjemmet?. I R. Lavik & E. Borgeraas (red.), *Forbrukertrender 2015. SIFO-survey*. Prosjektnotat nr. 5 2015. Statens institutt for forbruksforskning.
- Egeland, C., Pedersen, E., Nordberg, T. H. & Ballo, J. G. (2021). *Barnefamilienes hverdagsliv i Norge*. AFI FOU-resultat 2021:06. OsloMet.
- Hellevik, O. (2009). Linear versus logistic regression when the dependent variable is a dichotomy. *Quality & Quantity*, 43(1), 59–74. <https://doi.org/10.1007/s11135-007-9077-3>
- Kitterød, R. H. (1998). Kjøp av rengjørings tjenester - større sosial ulikhet blant kvinner?. *Sosiologisk Tidsskrift*, 6(3), 185-208.
- Kitterød, R. H. (2012). Rengjøringshjelp som avlastning i barnefamilier - Fortsatt få som tar seg råd til vaskehjelp. *Samfunnsspeilet*, 26(4), 64-69.
- Moe, H. T., Døving, R., Undheim, K. & Haus, E. (2019). Kjøp av tjenester til hjemmet. Diskursiv normalisering – moralsk motstand. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 3(5), 308-324. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2019-05-01>
- Pedersen, E. & Egeland, C. (2020). *Hverdagsliv og familieliv i Norge i 2020*. AFI FOU-resultat 2020:01. Arbeidsforskningsinstituttet AFI OsloMet.

Vedlegg

Vedleggstabell 1.

Deskriptiv statistikk for analyseutvalget, gifte/samboende foreldre med barn under 20 år i husholdningen. Prosent. N=884

	Andel av utvalget
Antall barn	
Ett	38
To eller flere	62
Yngste barns alder	
0-5 år	39
6-19 år	61
Mors yrkesaktivitet	
Ikke yrkesaktiv	11
1-36 timer per uke	22
37-39 timer per uke	31
40 timer + per uke	33
Mors utdanning	
Videregående	44
Universitet, lavere	33
Universitet, høyere	23
Fars utdanning	
Videregående	57
Universitet, lavere	23
Universitet, høyere	20
Husholdningens inntekt	
-799 999 kroner	16
800 000 - 999 999 kroner	21
1 000 000 - 1 199 999 kroner	22
1 200 000 - 1 399 999 kroner	15
1 400 000 kroner +	15
Vil ikke svare	11
Bosted	
Oslo	12
Viken	24
Landet ellers	64